

Motion till riksdagen 2017/18:2338

av **Jens Holm m.fl. (V)**

Minskad köttkonsumtion

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2025, jämfört med dagens nivåer, bör införas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en handlingsplan bör tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att kommuner ska uppmuntra till vegetarisk kost, exempelvis genom att införa konceptet vegonorm och/eller vegetariska dagar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera för ett slutdatum inom EU då miljöskadliga subventioner som stöder kött- och mejeriindustrin ska vara utfasade och tillkännager detta för regeringen.

Minskad köttkonsumtion för ökad hållbarhet

Trots att animaliekonsumtionen har stor påverkan på klimatet, miljön, djur och folkhälsa är det sällan frågan debatteras politiskt och det finns inga politiska beslut med syfte att minska konsumtionen i en mer hållbar riktning.

Vänsterpartiet anser att det finns stora samhällsvinster med att verka för en minskad köttkonsumtion men det krävs politiska beslut för att understödja en mer växtbaserad kost och minskad köttkonsumtion. Vi menar att det är viktigt att verka för en minskad konsumtion eftersom köttkonsumtionen i världen såväl som i Sverige har ökat kraftigt de senaste decennierna. Sedan 1950-talet har världens köttkonsumtion mer än femfaldigats. Om inget görs kommer världens konsumtion av kött att fördubblas till 2050 jämfört med 1999 års nivåer. Enligt Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) rapport *Livestock's Long Shadow* står den globala animalieindustrin för 18 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser.

Enligt ovan nämnd FAO-rapport kan boskapssektorn vara en av de största orsakerna till förlusten av biologisk mångfald då den nyttjar 30 procent av jordens landyta och 70 procent av all jordbruksmark i världen. Boskapssektorn är dessutom en av de främsta orsakerna till skövlingen av tropisk skog. Regnskog skövlas även för odling av djurfoder som sedan exporteras till exempelvis EU:s köttproduktion, inte minst gäller detta sojaproduktion. Köttproduktionen i världen konsumerar även stora mängder färskvatten. Även om det förstås varierar mellan köttslag krävs många gånger mer färskvatten för att producera ett kilo kött jämfört med vegetabilier.

Opinionsmätningar pekar på ett ökat intresse hos medborgarna att äta växtbaserat, särskilt bland unga. Var femte kvinna i åldern 16–20 är vegetarian eller vegan, Sifo/WWF Klimatbarometern 2017. Inom dagligvaruhandeln är vegetariskt den produktgrupp som växer snabbast, Nielsen marknadsrapport 2017. Svenska växtbaserade företag producerar inte bara vegetabiliska konkurrenskraftiga livsmedel baserade på svenskodlade grödor. Med ny teknik levererar de också innovativa lösningar för ett hållbart lantbruk och utveckling av landsbygden. Vänsterpartiet vill understödja denna trend och ser en stor potential i att producera mer hållbara svenska växtbaserade livsmedel. Trots dessa intressanta trender ökar köttkonsumtionen. Därför behövs politiska beslut för att ersätta en del av köttet med mer växtbaserade livsmedel.

Genom att verka för minskad köttkonsumtion i Sverige får vi möjligheter att se till att det kött som konsumeras kommer från djur som behandlats på ett mer etiskt sätt och att importerat kött ersätts av lokalproducerat svenskt. Vi ser här stora möjligheter för svenska producenter att starta en produktion som i större utsträckning är i fas med djurens grundläggande behov och som bidrar med värdefulla miljönyttor. Djur som går utomhus och betar, bökar och pickar i marken utför nödvändiga bidrag till den biologiska mångfalden och för ett rikt och öppet landskap.

Med internationella mått mätt är Sverige en storkonsument av animaliska produkter. Vår påverkan på klimatet är långt större än vad som är hållbart. Den svenska köttkonsumtionen har sedan 1990 ökat med nästan 50 procent till 87,7 kg per person och år 2016. Konsumtionsökningen består till största delen av importerat kött. Den ökande köttkonsumtionen har fått de svenska utsläppen att öka kraftigt. Enligt Trends in greenhouse gas emissions from consumption and production of animal food products, Cederberg, Hedenus, Wirsenius, Sunesson, Animal July 2012, har utsläppen från den svenska konsumtionen av animalier ökat till 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket är nästan lika mycket som de samlade utsläppen från Sveriges personbilar.

En hög nivå av köttkonsumtion har också stor inverkan på folkhälsan. När Världshälsoorganisationen (WHO) för två år sedan klassade rött kött och charkprodukter som cancerframkallande fick det stor uppmärksamhet och det var första gången WHO pekade ut ett livsmedel som cancerframkallande. Men mängder av forskarrapporter har gång efter annan pekat på hälsoriskerna med för hög köttkonsumtion. Svenska Livsmedelsverket rekommenderar i sina nya kostråd en minskad konsumtion av rött kött och charkprodukter, något som annars spär på risken för i synnerhet tjock- och ändtarmscancer, men också hjärt- och kärlsjukdomar. Vid sidan av det individuella planet finns mycket stora folkhälso- och samhällsekonomiska vinster med en minskad köttkonsumtion. I det vetenskapliga magasinet PNAS har Oxfordforskaren Marco Springmann och hans kollegor gått igenom de beräknade samhällsvinsterna vid omställning till konsumtion av olika livsmedel. Springmann m.fl. jämför tre matscenarier av minskad köttkonsumtion, där man följer allmänna kostråd om minskad köttkonsumtion, en vegetarisk samt en vegansk kost. Slutsatsen är att enorma belopp

skulle sparas i minskade vårdinsatser och kostnader för läkemedel och annan behandling genom en minskad köttkonsumtion (Analysis and valuation of the health and climate change cobenefits of dietary change, PNAS no 15, 2016).

Vänsterpartiet vill verka för beteendeförändringar för en hållbarare livsmedelskonsumtion, där mindre kött och mer växtbaserad kost är en bärande del. Med rätt metoder tror vi att det finns goda möjligheter att minska animaliekonsumtionen. Vi ser med intresse på de framgångsrika åtgärder som vidtagits för att reducera konsumtionen av alkohol och tobak, vilket utgör ett konkret exempel på att det går att förändra beteenden genom politiska beslut. Vi noterar också att merparten av svenska folket är berett att minska sin konsumtion av kött om detta leder till minskade utsläpp av växthusgaser, enligt Genusperspektiv på allmänhetens kunskaper och attityder till klimatförändringen, Naturvårdsverket, 2009.

Inför nationella mål och handlingsprogram

Riksdagen har i och med de långsiktiga klimatmålen enats om att Sverige ska uppnå nettonollutsläpp till senast 2045. Alla politikområden måste därför ta sitt ansvar för att verka för att målet uppnås. Precis som Klimatberedningen (SOU 2008:24) har konstaterat saknas det styrmedel inom jordbrukssektorn som är direkt riktade mot att minska utsläppen av växthusgaser. Vidare berörde Miljömålsberedningen (2016) köttkonsumtionens utsläpp, men lade inte fram något konkret förslag om målsättning för minskad konsumtion. Beredningen konstaterade att det står varje regering fritt att föreslå konkreta mål för hur bl.a. köttkonsumtionens utsläpp ska minska. Vi anser att det är märkligt, inkonsekvent och ohållbart att ett område som har så stor klimatpåverkan som köttkonsumtionen står fritt från både utsläppsmål och åtgärder. Vi föreslår därför att riksdagen antar ett nationellt mål om en minskad köttkonsumtion. Ett mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2025, jämfört med dagens nivåer, bör införas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En handlingsplan bör tas fram för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Stimulera mer vegetariskt i offentlig regi

Allt fler kommuner, skolor, företag, ideella organisationer och privatpersoner har anammat idén om vegonorm. Med konceptet vegonorm serveras vegetarisk mat som standard, kött blir ett tillval. Andra aktörer väljer vegetariska dagar som ett sätt att minska köttkonsumtionen och uppmärksamma fördelarna med att äta mer växtbaserat. Förutom att alla kan ta enskilda initiativ ser Vänsterpartiet stora fördelar i att lyfta den vegetariska maten i offentliga sammanhang. Genom gemensamt agerande kan effekten av våra handlingar bli större och nya hållbara normer etableras. Ibland motarbetas emellertid de vegetariska satsningarna av intressegrupper och konservativa politiker. Därför är det av stor betydelse om samhället fullt ut kan backa upp aktiviteterna för minskad köttkonsumtion. Vänsterpartiet anser att vegonorm och köttfria dagar är ett bra sätt att minska köttkonsumtionen och därmed ta ansvar för miljön, folkhälsan och djuren. Regeringen bör verka för att kommuner ska uppmuntra till vegetarisk kost,

exempelvis genom att införa konceptet vegonorm och/eller vegetariska dagar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Fasa ut EU:s köttsubventioner

Inom EU betalas mångmiljardbelopp ut som subventioner till animalieindustrin. I Vänsterpartiets rapport Djurindustrin och klimatet – EU blundar och förvärrar, 2007, konstaterar vi att EU understödjer kött- och mejeriindustrin med ungefär 30 miljarder kronor per år i form av s.k. interventioner och direktstöd. Dessutom ger EU hundratals miljoner kronor i stöd till marknadsföring av olika djurprodukter, så att försäljningen av dem därmed ska öka. Den totala summan är emellertid högre när exempelvis bidrag till foderindustrin inte tas upp i rapporten. Det är orimligt att så stora summor av våra gemensamma medel går till att subventionera en industri med så stor klimat- och miljöpåverkan. Sverige bör agera för ett slutdatum inom EU då miljöskadliga subventioner som stöder kött- och mejeriindustrin ska vara utfasade. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Stig Henriksson (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Yasmine Posio Nilsson (V)

Emma Wallrup (V)